

ROUNDTABLE Risicomanagement voor pensioenfondsen

“Als uitvoerend bestuurder ben ik tegenwoordig zeker voor 40% van mijn tijd met de governance bezig”

Op 31 januari 2018 organiseerde Triple A Risk Finance in samenwerking met InAudit en René Doff de roundtable over het onderwerp Risicomanagement in de pensioensector. Aanleiding was de introductie van de IORP II richtlijn in 2019. Deze richtlijn stelt nieuwe eisen aan de governance en het risicomanagement voor pensioenfondsen. In totaal gingen 16 bestuurders, directeuren en specialisten van grotere pensioenfondsen met elkaar in discussie over het onderwerp. Circa driekwart van de aanwezige fondsen is zich nog aan het oriënteren op hun IORP II aanpak.

Three Lines of Defence

Een belangrijk thema voor de deelnemers is hoe de onafhankelijkheid van de risicomanager en andere sleutelfuncties te waarborgen volgens het Three Lines of Defence model. Fondsen hebben hun 2^e lijn nu op verschillende manieren ingevuld. Een onafhankelijke internal auditfunctie als 3^e lijn ontbreekt nog in de meeste gevallen. De huidige invulling van al deze sleutelfuncties blijkt sterk afhankelijk van de bestuurlijke en organisatorische context van het fonds; is er sprake van een one tier of two tier board

“Het gaat om de scheiding der machten: uitvoering, advies en controle mag niet meer in dezelfde hand”

en zijn activiteiten al dan niet uitbesteed? Een deelnemer vertelde dat in het APF vergunning traject zeer nadrukkelijke eisen aan de Three Lines of Defence zijn gesteld. Een ander fonds gaf aan dat invulling van een IORP II sleutelfunctie door een bestuurslid niet wordt toegestaan door de toezichthouder. Fondsen vinden het nog lastig dat de meeste taken wel worden uitgevoerd, maar niet precies volgens het Three Lines of Defence model. Het komend jaar zullen rollen en taken conform het model worden belegd om te kunnen voldoen aan IORP II. Uitdrukkelijk aan de orde kwam ook dat het model een middel moet zijn om betere bestuursbesluiten te nemen en niet het doel.

Risicomanagement functie

Er zijn vooral grote verschillen in de manier waarop pensioenfondsen de risicomanagement functie hebben vormgegeven. Waar het ene fonds aangeeft dat de risicomanagementfunctie vanwege de onafhankelijkheid niet in het bestuur zitting heeft, doen andere fondsen dat juist wel vanwege een sterkere verankering. Een enkel fonds gaf aan de risicomanagementfunctie te hebben uitbesteed aan een externe partij om op die manier de expertise en onafhankelijkheid te waarborgen. Alle fondsen geven aan dat het formeel vastleggen van taken en bevoegdheden van de 2^e lijn nog wat aandacht en verfijning behoeft. Het traditionele risk management is veelal retrospectief, terwijl het bestuur gebaat is bij prospectief risicomanagement. Dan kan de risicomanagement functie zich ook beter onderscheiden van de interne audit functie.

“De cultuur in het fonds bepaalt de kracht van de risicomanager”

Actuariële functie

De actuariële functie zoals vormgegeven onder IORP II, kent veel overlap met de huidige certificerende actuaris en adviserend actuaris. Inhoudelijk worden de benodigde activiteiten veelal wel gedaan, maar wellicht niet volledig in lijn met de IORP II eisen. Dat geldt met name in het domein datakwaliteit. Alle fondsen geven aan meer analyse over deze nieuwe rol nodig te vinden. Onder andere over de vraag of de certificeringsplicht net als bij verzekeraars ook voor pensioenfondsen wordt afgeschaft.

Eigen Risico-Beoordeling

“Er zijn voldoende kleine fondsen die deze regelgeving kunnen invullen, ook qua kosten.”

De Eigen Risico-Beoordeling (ERB) is in IORP II een nieuw verplicht element vergelijkbaar met ICAAP voor banken en ORSA voor verzekeraars. Hoewel verzekeraars de ORSA bij invoering vooral als een compliance exercitie ervoeren, zien inmiddels veel raden van bestuur de meerwaarde ervan in. De ERB biedt de mogelijkheid om risico's naar de toekomst te projecteren en af te stemmen op de strategie. Van de aanwezige fondsen dacht 87% dat de ERB geen nieuw rapport zal zijn. Echter de ervaring uit de verzekeringssector leert dat bestaande interne rapportages vaak niet voldoen. In de ERB komen

immers ook risico's buiten het standaard FTK en FIRM-raamwerk en de ALM aan bod. Het gebruik van extreme scenario's en “what if analyses” geven veel inzicht voor het bestuur. In praktijk passen nog weinig fondsen een ERB toe, maar allen geven aan dit een interessant instrument te vinden.

Nog wel wat te doen

De deelnemers kijken terug op een geslaagde bijeenkomst. Uit de peilingen blijkt dat deelnemers veel inzichten over IORP II hebben opgedaan. Hoewel al veel IORP II elementen zijn ingeregeld, moet er ook nog wel het een en ander gebeuren voor alle fondsen IORP II volledig hebben geïmplementeerd.

Wilt u weten waar uw fonds staat in de voorbereiding op IORP II? Met onze IORP II Governance Scan brengen we dat helder voor u in beeld, zodat u de juiste prioriteiten kunt stellen. Meer weten? Neem contact op met:

Ronald Hamaker, ronald.hamaker@aaa-riskfinance.nl,

+31 6 83 52 59 95

Over de mate van gereedheid voor IORP II zeggen deelnemers:

We voldoen gedeeltelijk aan de vereisten, kwalitatieve verbetering is nodig
43%

We voldoen grotendeels aan de vereisten, kwalitatieve verbetering is mogelijk
36%

We voldoen volledig aan de vereisten, er zijn geen kwalitatieve verbeteringen meer nodig
21%